

عنوان مقاله:

دفاتر مالی در نظام دیوانسالاری عصر صفوی

محل انتشار:

تاریخ نامه ایران بعد از اسلام، دوره 7، شماره 12 (سال: 1395)

تعداد صفحات اصل مقاله: 31

نویسندگان:

الهه محبوب فریمانی - دانشجوی دکتری تاریخ ایران اسلامی / دانشگاه پیام نور

هوشنگ خسرو بیگی - دانشیار گروه تاریخ / دانشگاه پیام نور

خلاصه مقاله:

چکیده هر دولتی برای نظامند شدن امور مالی خود نیاز دارد تا از یک تشکیلات منظم و مکتوب پیروی کند تا بر اساس آن بتواند درآمدها و هزینه های کشور را ساماندهی نماید. دولت صفوی نیز برای این مهم مناسبات مالی را طرح ریزی کرد که توسط مستوفی الممالک و دفترخانه به اجرا درمی آمد و موارد مربوط به آن در دفاتر مالی نوشته می شد. شناسایی و معرفی این دفاتر و نقش و کارکرد آن در دیوان ازجمله اهداف این تحقیق است. مهم ترین مسئله این تحقیق شناسایی و ارزیابی عنصر تداوم در تشکیلات اداری دوره صفویه در بخشی از حوزه فرایندها و کارکردها یعنی دفاتر مالی است. که ازجمله مهم ترین ارکان در حوزه فرایندهای مالی محسوب می شدند. در این پژوهش تلاش شده است تا با روش توصیفی- تحلیلی- تطبیقی و در حوزه مطالعات کتابخانه ای، این دفاتر معرفی و میزان اقتباس تشکیلات اداری صفویه از دوره های پیشین و در حوزه کارکرد این دفاتر شناسایی و ارزیابی شود. اتکا اصلی این پژوهش، بر رسایل مربوط به سیاق و دفاتر مالی تشکیلات اداری آستان قدس رضوی در عصر صفوی است. یافته های این بررسی نشان می دهد که تشکیلات اداری صفویه حداقل در حوزه کاربرد و چگونگی کارکرد این دفاتر عمدتاً از دوره پیشین اقتباس کرده است و عنصر تداوم در این حوزه کاملاً آشکار است. در این حوزه سه دفتر اصلی روزنامه، اوارجه و توجیهات حداقل از قرن چهارم تا پایان صفویه و نیز - به اتکای داده های موجود تا سال ها پس از صفویه- از دفاتر اصلی مالی بودند که تقریباً با همان کارکرد در دوره صفویه وجود داشتند. باین حال برخی تغییرات در این فرایند در حوزه عناوین دفاتر و محتوای آنان به خصوص در مورد دفاتر غیر از دفاتر سه گانه فوق صورت گرفته است.

کلمات کلیدی:

واژگان کلیدی: اقتباس اداری، اوارجه، توجیهات، دفاتر مالی، روزنامه، صفویه

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1565783>

